ՓՈՒՆՋ

ԹԻՒ 1194 — ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ — 1877 ՅՈՒԼԻՍ 20

ԱԶԳԱՅԻՆ

Ազգային ժողովը տակաւին 15 օրէն նիստ պիտի ընէր ըստ որոշմանն. սակայն յանկարծ հրաւէր ուղղուեցաւ երէկ առ երեսփոխանսն՝ առաջիկայ ուրբաթ օր ժողով կազմելու համար։

Ազգային վարժարանաց բարեկարգութեան հրահանգն՝ նշանակուած է իբրև խնդիր. բայց կատուգեմք թէ Ս. Պատրիարք Հայրը առաջարկութիւն մը պիտի մատուցանէ ժողովին, և նորա որոշումը պիտի խնդրէ. և թէ՝ այս պատճառաւ փութացուցած է ժողովոյն նիստը։

Ուստի, պարտ կհամարիմք մեզ՝ յատկապէս խնդրել երեսփոխան էֆէնտիներէն, որ բարեհաճին ներկայ գտնուիլ առանց ղանցառութեան, և իբրև անկեղծ ու օրինաւոր ներկայացուցիչ Ազգին՝ առաջարկելի խնդրոյն վրայ ուշի ուշով խորհրդակցիլ, և որոշել ի՛նչ որ օգտակար ու շահաւոր է ընդհանուր Ազգիս համար։

* * *

Լաւ չեմք գիտեր, թէ Ս. Պատրիարք Հօր առաջարկութիւնն ի՛նչ է. բայց կառաջարկեմք Նորին սրբազնութեան, որ այս անգամ առաջարկէ նաև ազգային ժողովոյն՝ ժամանակի մը համար ղանց ընել այլևայլ աստիճանի տուրք առնուլն, և առհասարակ ամեն ազգայինէ հաւասարապէս 3 կամ 5 ղրուշ տուրք ընդունիլ, և ժամանակ մ՚ալ այսպէս ազգային Պատրիարքարանի մատակարարութիւնն ընելու փորձ մ՚ընել։ Մեք վըստահ եմք, թէ այսպէս յուսացուածէն աւելի գումար մը կգոյանայ, այսպէս Պատրիարքարանի ամեն պիտոյքը դիւրաւ կհոգացուին, և կաւելնայ դաստիարակութեան և այլ կարեւոր խնդրոց կարգադրութեան համար ալ։ Քանի՛ քանի անգամ գրեցինք այս մասին, բայց լսող չեղաւ. արդեօք կեդրոնական սընտուկը պարտուց ծանրութեան ներքեւ ընկճուելէ՞ն յետոյ՝ լսելի պիտի ըլլան այսպիսի օգտակար ազդարարութիւնք։

* * *

Օրուան խնդրոց մէկն ալ՝ նորընտիր Քաղ. ժողովոյ գումարումն է։ Վաղուեան համար ի նիստ հրաւիրուած են։ 14 անդամոց 11ը հրաժեշտ տուած էին. բայց մէկ քանին հաճեր են ետ առնուլ իրենց հրաժարականը՝ զիջանելով Ս. Պատրիարք Հօր և այլոց յորդորանաց։ Կյուսամք, թէ ուրիշներն ալ կընդունին վարել այս քանի մը ամսուան պաշտօնը, և մեր առաջիկայ թերթով անոնց գործերն ու ձեռնարկութիւններն մեր ազնիւ ընթերցողաց հաղորդելու ուրախութիւնը կունենանք։

Յեմ. երկսեռ վարժարանի հարցաքննութիւնք պիտի կատարուին, հետեւեալ ցուցակին համեմատ,

25 Յուլիս Բշ.–Կրօնագ. Սրբ. և Ազգ. Պատ. Քրիստոնէական

27 Յուլիս Դշ.–Թուաբ. Աշխարհագ. Անճէպրա. Բնագիտ։

29 Յուլիս Ուր.–Տաճկերէն. Գաղղիարէն

1 Օգոստ. Բշ.–Հայերէն իւր ճիւղերովն. Անգղիարէն։

3 Օգոստ. Դշ.–Զեռագործ. Դաշնակ. Գեղագ. Գծագ։

5 Օգոստ. Ուր.–Վարժարանի ուսմանց ընթացքն աւարտող աշակերտաց և աշակերտուհեաց ամեն ուսմանց հարցաքննութիւն։

Ծանօթ. 1–Երկրորդական դասուց քննութիւնն եթէ վերոգրեալ օրերն կատարել անկարելի ըլլայ, յաջորդ օրերն պիտի շարունակուի։

Ծանօթ. 2–Հարցաքննութիւնք միշտ առաւօտուն ժամը ճիշդ երեքին պիտի սկսին և մինչեւ տասն տեւեն կէս օրէն մէկ ժամմիայն դադար տալով։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Օսման փաշայի կողմանէ հեռագրուեր է յուլիս 18 թուով։

«Այսօր ժամը 10½ին, թշնամին մեր բանակատեղւոյն երեք կողմէն գալով՝ երկու ժամ խիստ ուժգին պատերազմ մ՚ըլլալէն յետոյ, թէև յարձակման սկսաւ, բայց շնորհիւն Աստուծոյ և օժանդակութեամբ մարդարէին՝ օսմանեան զօրաց քաջակորով ընդդիմութեան չկրնալով դիմադրել, ետ քաշուեցաւ։ Պատերազմը դիշերուան մինչեւ 2½ տեւեց, և այնուհետեւ ալ երբեմն երբեմն հրացան կպարպուի։ Երեկոյէն յետոյ ձերբակալեալ գերիի մը պատմութեան նայելով՝ թշնամւոյն բոլոր զօրութիւնը 60000 հետեւակ, երեք խումբ ձիաւոր և 40–50 թնդանօթէ կբաղկանայ, և իրաց վիճակէն կմակաբերուի թէ վաղը դարձեալ պատերազմ պիտի ըլլայ»։

— Զինուորական լրագիրն այս առաւօտ յաւելուածով մը հրատարակեց՝ Օսման փաշայի յուլիս 19 թուով հետեւեալ հեռագիրն։

«Ինչպէս ծանուցուած էր նախորդ հեռագրովս՝ երէկ թշնամին երեք կողմանէ մեր գտնուած տեղը պատելով, 1–2 ժամ թնդանօթի խիստ ուժգին պատերազմ մը ըլլալէն յետոյ, իւր կազմած յարձակման թեւերովն ամենայն փութով մեր վրայ, և Բլէվնայի արեւելեան կողմը և երկրորդ բանակին երկրորդ հետեւակ խմբին երկու մարտկոցներուն վրայ 5–6 անգամ մեծաւ զօրութեամբ յարձակեցաւ. իսկոյն դիմադրեցինք, թշնամւոյն հետ սուին սուինի եկանք, և թշնամին հրացանի ու թնդանօթի սոսկալի կրակին չդիմանալով՝ ամեն յարձակման ժամանակ ալ ետ քաշուիլ հարկադրուեցաւ բաղում կորուստով։ Այս պատերազմին ուժգնութիւնը մինչև դիշերուան ժամը 2 տեւեց։ բայց մինչև առաւօտ յարձակեցաւ յիշեալ մարտկոցներուն վրայ, և առաջիններուն պէս մեծ կորուստ տալով փախաւ։

«Այս երեքշաբթի օր ալ առաւօտուն ժամը 11½ին դարձեալ թնդանօթի պատերազմի սկսուելով՝ ժամու մը չափ խիստ սաստիկ կրակէ մը յետոյ, վերոյիշեալ մարտկոցներուն վրայ քանի մը անգամ ալ յարձակեր են, սակայն դարձեալ ի փախուստ դարձեր են։ Առանց չափազանցութիւն ըլլալու, այս պատերազմաց մէջ թշնամւոյն կորուստը 8000էն աւելի եղած է, և հարկաւ առանց 2–3 պատիկն ալ վիրաւոր ունեցած է։ Անթիւ հրացան և այլն մեր ձեռքն անցան։ Մեր կողմանէ 100ի չափ մեռեալ և 300ի չափ վիրաւորեալք կան»։

— Վաղբթ գրած է այս առաւօտ։

«Շումնիէն առնուած մասնաւոր նամակէ մը կիմացուի, թէ Ահմէտ Էյուպ փաշայի հրամանին ներքև գտնուող կայսերական բանակը Ռուսճուքի և Հէզարկրատի մէջ տեղը և Թօրլադ գիւղի կողմերը թշնամւոյն հետ պատերազմի բռնուելով՝ անոր 8 թնդանօթը գրաւեր է ըստ պատմութեան ճանապարհորդի մը. բայց այս մասին դեռ պաշտօնական տեղեկութիւն չկայ։»

Դարձեալ Վաղբթէն։

«Վերջին տեղեկութեանց նայելով՝ ռուսերն Սիւլէյման փաշայի կազմակերպութիւններն իմանալով՝ իսկոյն Զաղրայի–Ալթիդն պարպեր ու ետ քաշուեր են, և Սիւլէյման փաշայի բանակէն զօրաբաժին մը հոն մտեր է։ Աստուծով, այսօր կամ վաղը նոյն կողմերէն խիստ մեծ յաղթութեանց լուրեր կառնումք։

—Կարնոյ կուսակալ Իսմայիլ փաշայէն՝ յուլիս 15 թուով։

«Երէկ Հասանը Աշիրէթի գլխաւորներէն, օգնական զօրաց Միրաձայ Սուֆի աղայի և Միրզա պէյի հետ տրուելով ձիաւոր զօրաց բաժին մը, Մասուն–կէտիկէն սահմանն անցան, և թշնամւոյն չպատահելով՝ նոյն տեղ սահմանագլուխը թշնամւոյն երկու բեռ ստակով շինած շրջանակը (գորտոն) կրակի տրուեցաւ։»

—Դանուբեան կուսակալութենէն՝ յուլիս 15 թուով։

«Ռուսճուքէն 7 ժամ հեռի Թօրլադ գիւղի քրիստոնեայ բնակիչք Ռուսաց չհպատակելնուն համար, ռուսք նոցա եկեղեցիներն ու տունները կրակի տուեր են՝ ինչպէս կպատմէ նոյն գիւղի բնակիչներէն Ռուսճուքցի Սիւլէյման։ Ցիշեալ

գիւղը 400 տունէ կբաղկանայ, և 1/3 մասը քրիստոնեայ է։»

— Լա Թիւրքի հետևեալ տեղեկութիւնները կուտայ։

« Նոր տեղեկութեանց նայելով՝ Պալքաններուն մէջ Թիմուր-դափուի կիրճը օսմանեան զօրաց ձեռքն է, և աղէկ դիրքի մը մէջ կգտնուին։ Պալչըգ գիւղաքաղաքը ռուսաց ձեռքն անցած չէ։ Ռուսք Մէճիտիյէն անգամ պարպեր են։ Այս օրերս խել մը պատերազմներ եղեր են՝ Հէղարկրատի կողմերը։ Այս պատերազմաց մէկուն մէջ Աղիզ փաշա՝ յետ բազում քաջագործութեանց՝ ինկեր մեռեր է։ Հէղարկրատի պատերազմաց վրայ դեռ պաշտօնական հրատարակութիւն չկայ։ Եթէ հաւատ ընծայուի այն զրուցին թէ Նիքօլա արշիդուքսն իւր բանակին կեդրոնը Պիլէէն ետ քաշելու հարկադրուեր է, Հէղարկրատի պատերազմը ռուսաց համար խիստ ձախող եղած է։ Բումանական զօրքն անցեալ ուրբաթ սկսաւ Նիկոպոլի անցնիլ՝ նոր շինուած կամուրջէն։

« Լսեցինք, թէ ռուսերը խիստ չարաչար վարուեր են 15 ի չափ մահմետականաց դէմ, որոց համար պուլղարք գանգատեր են թէ ժամանակաւ շատ դէշութիւն ըրած են իրենց։ Բատինայի կայարանը կրակի չէ տրուեր, այլ հոն գըտնուող շտեմարանները աւարի առնուեր են»։

— Ֆար տիւ Պոսֆորէն ալ հետևեալ տեղեկութիւնները կգաղեմք։

« Իմացուեցաւ, թէ անցեալ ուրբաթ օր Հէղարկրատ տեղի ունեցած պատերազմը խիստ մեծ է։ Ռուսք մերձակայ անտառ մը պահուըտելով՝ երկու կողմէ յարձակեր են օսմանեան զօրաց վրայ. պատերազմը խիստ սաստիկ եղեր է, և օսմանեան զօրքը յաղթուեր է ետ վանել Թշնամին՝ անոնցմէ 500 հոգի գետինը փռելէն յետոյ։ Շումլիի և Բուլսճուգի մէջ եղած երկաթուղին բանիլ սկսեր է. Աղիզ փաշայի մարմինը գտնուած չէ։ Լիտրինէի և Ֆիլիպէի մէջ երկաթուղին նորոգուեր և երթեւեկութիւնն սկսեր է արձակ համարձակ»։

Արտաքին գործոց նախարար Արիֆի փաշա հրաժարած ըլլալով՝ ծերակուտի անդամներէն Սերվէր փաշայի յանձնուեցաւ նոյն պաշտօնը։

— Լիվաֆի նախարարի խորհրդական Էօմէր էֆէնտի՝ Ֆէթվա-Էմինի կարգեցաւ։

—Արապկիրի գայմագամ անուանեցաւ՝ Պարթէնի նախորդ գայմագամ Ալի Ղալիպ էֆէնտի։

—Իզմիտի կառավարիչ կարգեցաւ՝ Ամասիոյ նախորդ կառավարիչ Ֆէյզի պէյ։

—Եանեայի կուսակալ ընտրուեցաւ՝ Յոսնայի նախորդ կուսակալ Նազիֆ փաշա։

—Առաջին աստիճանի առաջին կարգի պաշտօնատար անուանեցաւ՝ Շուրայի Տէվլէթի անդամներէն Մէհմէթ պէյ։

Անցեալ կիւրակէ օր Եանպոլի 7 պուլղար կախուեր են, տեղւոյն կայարանը կործանելու եկած ատենին բռնուելով։

— Օգոստ. Սուլթանը հրամայեր է ամբողջ Թոշակ տալ՝ պատերազմին մէջ անկեալ Աղիզ փաշայի հետ գտնուող Ֆէյզուլլահ փաշայի, որ վիրաւորուած ըլլալով՝ Հայտար-փաշայի հիւանդանոցին մէջ կդարմանուի։

— Պաթումէն մայրաքաղաքս եկան ճէմիլ փաշա և Զիւրիւքսուլը Ալի փաշա, հետերնին ունենալով գեղեցիկ զգեստաւորեալ 8-10 վրացի զօրքեր։

— Իզմիրի նաւահանգիստը գտնուող օտար նաւուց երկուքը՝ աւստրիական, երկուքը՝ ամերիկեան, մէկը՝ դաղղիական, մէկը՝ հոլանտական, և մէկը իտալական են։

Պէշիքա գտնուող անգղիական զրահաւորաց թիւն է՝ 8. իսկ Սիրիոյ եղերքը գտնուող գերմանական նաւատորմիղը՝ 5 նաւէ կբաղկանայ։

— Կըսուի, թէ ռուսական վարժարանաց մէջ ուսում առնող և ռուսերէնը իրենց մայրենի լեզուին պէս խօսող, և Կովկասեան բանակին մէջ գտնուող 50ի չափ մահմետական երիտասարդք՝ Մուխթար փաշայի բանակն անցեր են։

— Պուլղարաց նախորդ Էքզարքն՝ Էնկիւրիւ, իւր օգնականն ու երկու քարտուղարք և գործակատարն ուրիշ տեղեր աքսորուեր են, ըստ Գուրիէ տ'Օրիանի։

— Ամսոյս 8ին գիշերը Էսկի-Ճիւմայի ռուսական բանակատեղիէն 500ի չափ ձի փոթորկէն խրտչելով՝ դէպ ի օսմանեան բանակը արշաւեր, և ամենքն ալ բռնուեր են օսմանեան զօրաց կողմանէ։

— Ժամանակէ մը հետէ Սինոպի նաւարանին մէջ շինուելու վրայ եղող դորվէթին շինութիւնն աւարտեր, 3 օր յառաջ ծովը իջեր, և մօտերս մայրաքաղաքս պիտի գայ եղեր։

— Պօսնայի կուսակալութեան վիճակին համար զինուորական վարչութիւն հրատարակուեր է, ի բաց առեալ Սէրայն և Թօզլան։

—Բումէլիի երկաթուղւոյն բաժնետոմսերուն 45դ վիճակահանութիւնը կը կատարուի այսօր, արքունի փողերանոցին մէջ։

—Ֆար տիւ Պոսֆոր կգրէ, թէ օգոստ. Սուլթանը ընդունելով Միտհաթ փաշայի ներման խնդիրն՝ բարեհաճեր է Եւրոպիոյ մէջ պաշտօն մը յանձնել Նորին բարձրութեան։

—Օգոստ. Սուլթանն հրամայեր է՝ դատաստանի ենթարկել՝ Բուսճուգի հրամանատար Էշրէֆ փաշան ալ, իւր անարժան ընթացից պատճառաւ։

—Անցեալներն օդափոխութեան համար Աւստրիա դացող Ալի Նիզամի փաշա՝ դարձաւ մայրաքաղաքս։

—Թունուսի ժողովրդեան մէջ հանդանակեալ 15,000 լիրա՝ այս անգամ մայրաքաղաքս հասեր է ի նպաստ զինուորական ծախուց։

—Կալկաթայի մահմէտականաց կողմանէ 10 հազար ռուբի յանձնուեր է Պոմպայի օսմանեան գործակատարին, ուղղակի մայրաքաղաքս ղրկելու համար ի նպաստ օսմանեան վիրաւոր զօրաց։

—Պոլսոյ քաղաքապետութեան պաշտօնատան մէջ յանձնաժողով մը կազմուեր է, Բումէլիէն դաղթող կարօտեալց օգնութեան համար։

—Կայսերական հրամանաւ՝ զինուորական վարչութիւն հրատարակուեցաւ Լիտրինէի կուսակալութեան վիճակին համար։

—Ահեալու-Պերղուսի եղերաց պահպանութեան համար՝ զրահաւոր մը և երկու փոխադրիչ շոգենաւ ղրկուեր են։

—Մայրաքաղաքիս թաղերուն պահանորդաց և այլոց պատուէր եղաւ, որ ամենայն աչալրջութեամբ հսկեն՝ հրդեհի դէպք չպատահելու համար։ Այս պատուէրն տալ հարկ եղեր է, նկատելով որ մայրաքաղաքս գաղթող ընտանիք կարելի է չգիտութեամբ իրենց գտնուած բնակարաններուն մէջ անյարմար տեղեր կրակ վառելով, հրդեհի տեղի կուտան։

—Կամաւոր զինուոր գրուելով՝ հանդերձ, ձի ու զէնք առնող և ապա ճամբան կամ պատերազմական տեղերէն փախչող անձինքն՝ այսուհետև պիտի բռնուին, և կանոնաւոր զօրաց մէջ դըրուելով՝ պիտի հարկադրին չորս տարի ծառայել։

—Հասարակաց կրթութեան պաշտօնեայ Միւնիֆ էֆէնտի՝ 95 լիրա տուեր է ի նպաստ զինուորական ծախուց։

Բէյրթի օսմանեան հիւպատոսը յուլիս 14-26 թուով հեռագրեր է արտաքին գործոց նախարարութեան։

« Ինչպէս ծանուցած էի 278 թիւ հեռագրովս, այս դիշեր Թանգարանին տընօրէն Պ. Բոլիսքիի նախագահութեամբ դումարում մ'եղաւ, ուր ներկայ էին 15,000 հոգի։ Գլաբգա զօրավարն և ազգին ժողովոյ անդամներէն երկու հոգի ատենախօսելէն յետոյ՝ Պ. Բոլիսքի հետեւեալ որոշումները ներկայացոյց։— Այս ժողովը պարտի նոզկանք յայտնել յանուն մայրաքաղաքին Հունգարիոյ՝ Ռուսիոյ վայրագ ընթացից համար։— պատգամաւորութիւն մը ղրկել կառավարութեան՝ ծանուցանելու համար որ Թուրքիոյ ամբողջութեան դպչող որ և է գործողութեան թոյլ չտրուի և ամեն զոհողութիւն ըլլայ։

« Այս դումարման համար ամենէն աւելի ջանք ընողներէն Գլաբգա զօրավարը ըսաւ, թէ պէտք է որ Աւստրիա Պոսնա և Հէրսէք զօրք չղրկէ առանց հաճութեան Բ. Դրան, և Թուրքիոյ ամբողջութիւնն ու անկախութիւնը պահպանելու փափաք ունեցող Անգղիոյ հետ միաբանութեամբ վարուի։

« Շատ դաւառներէ հեռագիրներ եկած են զօրավարին, որոնք յիշեալ որոշմանց համակարծիք ըլլալնին կայտնեն։ Այս դումարման մէջ քանիցս աղաղակեցին, թէ ի զէն դիմել պէտք է։

Կըսուի, թէ կիւրակէ օրը երկրին խորերն ալ այսպիսի դումարումներ պիտի ըլլան»։

Կոլոս լրագիրն հետևեալ տողերը գրած է։

« Կարելի չէ բռնադատել զՌուսիա, որ զԹուրքիա ժամ յառաջ ի հաշտութիւն խոնարհեցուցանելու համար առ ձեռքն ունեցած ամենազօրաւոր միջոցներէն մին ի բաց թողու։ Յայտնի է, թէ Ռուսիա երբէք փոյթ չընէր՝ այս մասին Անգղիոյ կամացն համաձայն շարժիլն ու չշարժիլը։ Եթէ Անգղիոյ նախարարք կը

փափաքին, որ Ռուսիա մինչև Պոլսոյ դրունքն չերթայ, ասոր համար միակ միջոց մը կայ. այն է՝ ստիպել դիւրքիա, որ ընդունի Ռուսիոյ կողմանէ ըլլալիք առաջարկութիւնները։

«Արդարև Լիտիրնէի մէջ ալ հաշտութիւն կհաստատուի, բայց Անգղիոյ նախարարաց պէտք չէ մոռնալ, թէ կընքուելիք հաշտութեան հիմնական պայման պիտի ըլլան՝ երկու նեղուցներէն օտար նաւուց ազատ երթեւեկութիւնը, և քրիստոնէից վիճակին բարւոքումն։ Եթէ անգղիական նախարարք այս պայմանները Բ. Դրան ընդունել տալու պատրաստ են՝ հարկ չմնար մինչև Պոլիս զօրք խաղացունել»։

—Ռուսիոյ կառավարութիւնը մօտերս երկու նոր փոխառութիւն ալ պիտի ընէ, որոց գումարը պիտի ըլլայ 40 միլիոն անգղիական լիրա. կէսը՝ Ժողովրդէն, և կէսը՝ Եւրոպիոյ սեղանաւորներէն ու դրամատուններէն։

—Բէշտի (Պարսկաստան) կողմերն երեւան ելած ժանտախտը օրէ օր կսաստկանայ, և պատճառն է՝ ժանտախտէն մեռնողներուն հանդերձներն ու անկողինները ուրիշներուն կողմանէ գործածուիլը՝ առանց երբէք մաքրելու։ Ասկէց զատ, այս կողմի բնակիչք իրենց մեռեալները պարտէզները և մինչև իսկ տուներնուն շտեմարաններուն մէջ կթաղեն եղեր։ Բէշտի մէջ օրը 30 հոգի զոհ կերթայ, և շատերը խոյս կուտան։

—Քաշկարի Էմիր Եադուպ խան՝ ժամանակ մը անկողնոյ ծառայելէն յետոյ՝ մեռեր է։ Իւր կենդանութեանը կրտսեր բադոյն որդին յաջորդ նշանակեր է. բայց նա մեծ եղբօրը՝ Գուլի պէյի յանձներ է իշխանութիւնը։

—Լուր կայ, թէ Կորչագօֆ իշխանը Անգղիոյ կառավարութեան ծանուցագիր մը ղրկելու վրայ է, գանգատելու համար թէ օսմանեան զօրաց մէջ անգղիացի սպայներ կգտնուին։

—Աչինի սուլթանին մեծ վէզիրը՝ Իպրահիմ անուն՝ մեռեր է։

—Ռուսիոյ համասլավեան յանձնաժողովոյն կողմանէ բաղմաթիւ զանգակ և եկեղեցական զգեստ՝ 15 կառքով Բլոյէսթի ղրկուեր են, անկէց Պուլղարիոյ եկեղեցեաց և կղերին հասցունելու համար։

—Օտէսայէն գրուած է, թէ անցեալները ժամանակ մը դադարելէն յետոյ, այս անգամ սկսան շոգենաւներ երթեւեկել Օտէսա, Օչակօֆ և Նիգօլայէֆ. սակայն եղերքէն կերթեւեկեն, որպէս զի օսմանեան նաւ մը տեսած ատենին կարող ըլլան ամենէն մերձակայ նաւահանգիստը մտնել։

—Ինչպէս ռուսաց կայսրը, նոյնպէս Ռումանիոյ Կարոլոս իշխանը յայտարարութիւն մ'ուղղեր է այս անգամ Ռումանիա բնակեալ պուլղարաց, յորդորելով որ երթան յարին պուլղարաց կազմած զօրաբաժնին, և թէ՝ չհնազանդողները հրացանի պիտի բռնուին։ Այս սպառնալեաց վրայ, շատ պուլղարք ահաբեկելով՝ սկսեր են ելնել Ռումանիայէն։

—Ռուսիոյ մէջ այս տարի արմտիքն շատ աժան է, և օտար երկիրներ Ռուսաստանէն արմտիք դնելու շատ պէտք ունին. սակայն երկաթուղիք չեն կրնար վաճառականաց ծառայել՝ զինուորական փոխադրութեամբք արգիլուած ըլլալով։

ՀԵՌԱԳՐԱԼՈՒՐՔ

Վիէննա. 28 յուլիս։— Միտհաթ փաշա հոս հասնելով երէկ երեկոյ՝ Մէթրօբօլի պանդոկն իջաւ, և այսօր օսմանեան դեսպան Ալէքօ փաշայի հետ երկու ժամու չափ տեսնուեցաւ։ Գըլարկա զօրավարն Պոլիս ուղեւորեցաւ։

29 յուլիս։— Հունգարիոյ նախարարաց ոմանք Վիէննա հրաւիրուեցան՝ ներկայ գտնուելու համար նախարարաց ա՛յն ժողովին, յորում խնդիր պիտի ըլլայ, թէ աւստրիական զօրաց մէկ մասն պատերազմական վիճակի մէջ դնելու ժամանակն եկա՞ծ է, թէ՝ ոչ։ Միտհաթ փաշայի Վիէննա գտնուիլը՝ յարաբերութիւն չունի այս խնդրոյն հետ։

Հռոմ. 26 յուլիս։— Իտալիա դարձեալ կ'յայտարարէ, թէ պիտի շարունակէ չեզոքութիւնը։ Սպանիոյ նախորդ թագաւորն (Ամետէ) երէկ Թուրին կառքէն իյնալով վիրաւորեցաւ։

Լոնտրա. 27 յուլիս։— Ռուսաց ու պուլղարաց խժդժութեանց վրայ հրատարակեալ պաշտօնական գրերն՝ Եւրոպիոյ մէջ մեծ դայթակղութեան պատճառ եղան։ Ղրկուելիք զօրաց մէկ մասն ճամբայ ելաւ։ Պատերազմական պատրաստութիւնք ամենայն փութով յառաջ կտարուին։

Պէրլին. 26 յուլիս։— Քաղաքական ակումբներու մէջ կկարծուի, թէ անգղիացւոյ Կէլիպօլու զօրք ղրկելու հաւանականութիւնը՝ քաղաքականութեան վիճակը պիտի փոխէ։

Վիէննա. 30 յուլիս։ —Աւստրիոյ նախարարք վաղը նիստ պիտի ընեն։

Օսմանեան դեսպանին խորհրդական Ֆալգօն էֆէնտի՝ Պոլիս կանչուեցաւ։

Կէս-պաշտօնական լրագիրք կգրեն, թէ չեղոք կառավարութիւնք միացած են՝ թոյլ չտալ որ Ռուսիա չկրնայ իւր զինուորական յաղթութեանց պատճառաւ իսկ օգուտ մը քաղել։

Միտհաթ փաշա այսօր ի տեսութիւն ընդունեց օսմանեան դեսպան Ալէքօ փաշան ու Գլարգա զօրավարն։

Լոնտրա. 30 յուլիս։ —Անգղիոյ կառավարութիւնը կշարունակէ զօրք ղրկել միջերկրական ծով։

Նիւ-Եօրք. 30 յուլիս։— Ամերիկայի մէջ երկաթուղեաց գործաւորաց յուղմունքն դադարած ըլլալով՝ նախարարք ալ ամեն օր նիստ ընելէ դադարեցան։

Գործաւորաց կողմանէ երկրորդ անգամ գործադուլի սպառնալիք ըլլալուն պատճառաւ, Նոր-Օրլէանի ազգային զօրքն ի զէն կոչուեցաւ.

—

Եւրոպական լրտեսներէն՝

Լոնտրա։ 22 յուլիս։— Աթէնքէն առ հեռագրական տնօրէնութիւնն Բուխարէսի ուղղեալ հեռագրի մը նայելով՝ օսմանեան սահմանին մերձակայ հելլենական վայրաց մէջ խել մը ասպատակք երեւան ելած ըլլալով, հելլենական կառավարութիւնը որոշեր է՝ նոյն կողմերը զօրք ղրկել։

Այս առաւօտեան լրագիրք կգրեն, թէ զօրաց փոխադրութեան յատկացեալ շոգենաւուց երեքը մինչեւ ներկայ ամսոյս 25ը պատրաստելու հրաման եղեր է։ Տէյլի Թելէկրաֆ կը պնդէ, թէ Կէլիպօլիի կողմը զօրք ղրկելու հաւանականութիւն կայ։

Պուքրէշ. 20 յուլիս։— 9դ բանակը դարձեալ սկսաւ արշաւել Լոմ-Բալանկայի վրայ։ Նիկոպոլի 30 ժամ տեւեց պատերազմը։ Ռուսաց կորուստը 2800 հոգի եղաւ, յորս բաղմաթիւ սպայք կգտնուին։ Գերի բռնուած զօրքը դիմացի կողմը փոխադրեցաւ։ Մահմետականաց տուները աւարեցան ռուսական զօրաց կողմանէ։ Զիշթովա հաստատեալ կամուրջէն զատ՝ ուրիշ կամրջի մը շինութեան ալ ձեռնարկեցաւ։ Ռումանիոյ գանձային վիճակը շատ ձախող է. զօրաց ամսականը չվճարուիր։ Պաշտօնապէս հրատարակուեցաւ, թէ ռուսական զօրաց յունիս ամսոյ ծախքը՝ 415 միլիոն ֆրանգի հասած է։

Պէրլին. 22 յուլիս։— Բօսթ լրագիրն Վիէննայէն առնլով գրած է, թէ Բ. Դուռը հաճութիւն տուած է Անգղիոյ՝ զօրք ղրկել Կէլիպոլիի կողմը, և թէ՝ նոյն կողմը 18000, և Ճիպրալթար ու Մալթա 7000 հոգի պիտի ղրկուի։ Բայց Լոնտրայի մէջ դեռ այս մասին տեղեկութիւն չկայ. միայն թէ ստուգուած է որ զօրաց փոխադրութեան յատկացեալ շոգենաւուց պատրաստութեան համար հրաման եղած է։

Բեդրսպուրկ. 28 յուլիս։— Թրնօվայէն հասաւ հետեւեալ պաշտօնական հեռագիրն։—Շիպկայի անցքն այսօր գրաւեցաւ։ Մեր կորուստն եղած է, զօրականէն՝ 100 մեռեալ, 100ի չափ վիրաւորեալ, և սպայներէն՝ 2 սպանեալ և 3 վիրաւորեալ։ Կորգով զօրավարն գրաւեց Գըզանլըգը ու Շիրգա գիւղն։

Փարիզ։ 20 յուլիս։— Մահմետականք այնչափ ոխերիմ են ռուսաց, որ տեղ տեղ մահմետական կանայք ու տղայք անգամ պատուհաններէն ռուսաց վրայ կրակ ըրեր են։ —Մոսկուայի Սլաւ մասնաժողովը 60 հազար գարպոն ղրկեր է Գարատաղի իշխանին։ —Բեդրսպուրկէն առ Լա Ֆրանս լրագիրն հեռագրեր են, թէ Ռումանիոյ իշխանը ըստ բաղձանաց Աղեկսանդր կայսեր յետաձգեր է ռումանական զօրաց Դանուբէն անցնիլն, թէ՝ Աւստրիոյ գլխաւոր նախարար Անտրասի կոմսը կհրաժարի, և թէ՝ Գարատաղի իշխանը ծանուցեր է Աղեկսանդր կայսեր դարձեալ յարձակման սկսելու դիտաւորութիւնը, բայց Աւստրիոյ կառավարութիւնը կփափաքի եղեր որ Բ. Դրան և Գարատաղի մէջ թշնամութիւնք դադարին։

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՕԼԻՍ

Յուլիս 20

Քօնսօլիտէ			10-10
Սօսիէթէ ժէնէրալի բաժինք	Անգ. լիր.		2-20
Քրէտի »	»	Օսմ. »	1-20
Երկաթուղեաց՝	»	Ֆր.	28 3/4
Թրամուէյ		Օսմ. լիր.	1-25
1865ի փոխառութիւն		Ֆր.	15
1865ի »		»	16-
1869ի »		»	15-
1872ի »			22-50

ԴՐԱՄՔ, Օսմ. լիրան 100 էն

Մէճիտիյէ	104-35	Ռուսիոյ բօլ	88-50
Մէթալիք	118-	Գաղղ. լիրա	87-50
Պղինձ	179-	Անգղ. »	110-
Թղթադրամ	178 1/2	Գրիմից	51-20

—

ԻԼԱՆ
ՊԱՊԸ ՍԷՐԱՍՔԷՐԻ

Ասաքիրի շահանէ հայվանաթը իչուն չայիր վէ սաման անպարը իլէ նանը ազիզ իտարէսի իչուն միւպայեա օլունաճագ սէքսան պին դանթար սաման ալթը մահ զարֆընտա ճէսթէ ճէսթէ թէսլիմ գըլընմագ, վէ էսմանը մուգթաղիյէսի թէսլիմինի միւպէյյին վիրիլէճէք օլան մագպուզ սէնէտլերի վիւրուտինտէ, իւզլիք դայիմէ իւզ ղուրուշա օլարագ պէր վէճէհը փէչին նիզամիյէ խազինէսինտէն վէրիլմէք շարթը ըլա պէհէր գանթարը օն ղուրուշա օլարագ թալիպի էօհտէսինէ օլուպ, թէմուղը բումինին եէկիրմի պիրինճի փէնչէնպիհ կիւնի գարարը գաթիսի վիրիլէճէկինտէն՝ իթա իթմէյէ թալիպ օլանլէրին եէվմի մէգքիւրտէ տարը շուրայի ասքէրիյէ կէլմէլէրի։

18 թէմուզ 1877

Պապը-Սէրասքէրի

—

Մէ-ֆՆոհ-ի-լ-թաղիին

Եանի, աշճըլարը անահթարը նամը իլէ եէնի թաղ օլուն՝ մուֆասսալ աշճը քիթապը, Քէօրրիւ պաշընտաքի Մատթէոսեանը տիւքեանլէրինտէ ֆիրուխթ օլընմագտէ տիր։

—

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ ՏԷՏԷԵԱՆ
ԶԱՒԱՆ ԵՒ ՓԱՌՆԱԿ Ա.

Գրեց ծերունին Գաբրիել Պատկանեան

Ընթերցասէր ազգայինք, որ անշուշտ ազգային տաղանդաւոր հեղինակին «Անուշավանը» և այլ գործերը կը յիշեն, մեծ հաճուենամբ պիտի կարդան այս նոր գործը՝ որ դարձեալ մեր ազգային պատմութենէն առնուած է։

Կը ծախուի Ս. Ղ. և Եազմաճեան գրատունը Եէնի ճամի Զիլինկիրլէր ճատտէսի թիւ 2, և ուրիշ գրավաճառաց քով։

Գին 1 ֆր. 50 սանդիմ։

—

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ ԵՐԿՈՏԱՍԱՆ ԿԵՍԱՐԱՑ
ԳՈՐԾ ՍՈՒԼԵՅՄԱՆԻՈՍԻ
Թարգմանեաց Ե. Մ. Մ.

Հայ ժողովրդեան ընթերցասիրութիւնը գոհ ընելու մտօք՝ Մաքենդարան ընդհանուր անուամբ հետզհետէ օգտակար և կրթական գործեր պիտի հրատարակենք։ Այս անգամ սկիզբ կընենք այս ձեռնարկութեան՝ Երկոտասան Կեսարաց պատմութիւնն ի լոյս ընծայելով թարգմանօրէն, և աներկմիտ եմք որ Հայ հասարակութիւնը քաջ զգալով այս Մաքենդարանին օգտակարութիւնը պիտի փութայ արդեամբ քաջալերել զմեզ որպէս զի սոյն ձեռնարկութեան մէջ յարատևենք։ Հրատարակիչ

Կը ծախուի Եէնի-ճամի Զիլինկիրլէր ճատտէսի թիւ 2, Ս. Ղ. և Եազմաճեան գրատունը և ուրիշ գրավաճառաց քով։

Գին 1 ֆրանք 25 սանթիմ.

—

ՎՈՍՓՈՐԻ ԱՆԳՂՆԵՐԸ
ԹԱՐԳՄԱՆԵՑ 'Ի ԳԱՂ. ԼԵԶՈՒԷ
Առաջել Ա. Շաքպէթանեան

Արմաշու վանքէն հրատարակուած 130 երեսէ բաղկացեալ սրտաշարժ վէպ մ'է, որուն նի թը Ֆաթիհ Սուլթան Մէհէմէտ Բ.ի օրով Տրապիզոնի յոյն կայսրութեան կործանման և կայսերական ընտանեաց եղերական վախճանին պատմութենէ առնուած է։

Կը ծախուի Եէնի-ճամի Զիլինկիրլէր ճատտէսի թիւ 2 Ս. Ղ. և Եազմաճեան գրատունը և ուրիշ գրավաճառաց քով։ Գին մէկ ֆրանք։

—

ԽՈՐՀՐԴԱՒՈՐ ԿՂԶԻ
ՕԴԱՊԱՐ ՆԱՒԱԲԵԿՆԵՐ

Ազգայնոցմէ խիստ լաւ ընդունելութիւն գտնող Աղիսրէհ ղրլէն ոսկեան օրուան դէջ վէպին հեղինակ ժիւլ Վէրնի մէկ ուրիշ հետաքրքրաշարժ և հրահանգիչ գործն է, թարգմանեալ Մ. Մամուրեան էֆէնտիէ, որուն առաջին հատորը Իզմիրէն Պոլիս հասած ըլլալով, կը ծախուի Եէնի-ճամի Զիլինկիրլէր ճատտէսի թիւ 2 Ս. Ղ. և Եազմաճեան գրատունը և ուրիշ գրավաճառաց քով։ Ամբողջ գործը երեք հատորէ կը բաղկանայ։ Գին 2 ֆր։

—

ՆՈՐ ԴԱՍԱԳԻՐՔ
ՏԻԵԶԵՐԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

Երուսաղիմայ Ս. Յակոբեանց ուխտէն մեծարգոյ Գ. Ս. Խապայեանի աշխատասիրած, և տեղւոյն վանական մամլէ նի լոյս եկած այս կարեւոր գործը՝ կծախուի մայրաքաղաքիս բոլոր գրավաճառաց խանութները։

—

ԱՐԻՒՆԱԼԻ ՄԱՐԲԻԶՈՒՀԻՆ

Սոյն գեղեցիկ վիպասանութեան, որ միայն երկու հատորէ կը բաղկանայ, երկրորդ հատորն ալ Իզմիրէն հասած ըլլալով, կը ծախուի Եէնի ճամի Զիլինկիրլէր ճատտէսի թիւ 2 Ս. Ղ. և Եազմաճեան գրատունը, և ուրիշ գրավաճառաց քով Գիւղ 2 ֆրանք։

—

ՄԱՐԻՕՆ ՏԷԼՕՐՄԻ ԽՈՍՏՈՎԱՆԱՆՔԸ
ԿԱՄ
ՊԱՏՄԱԿԱՆ ՏԱՐՓԱՆՔ
ՀԵՂԻՆԱԿ
Լուսէն դը Մէրէօ

Թարգմանեց Գր. Զէլինկիրեան

Սոյն հրահանգիչ վէպին հայերէն թարգմանութեան Բ. Հատորը Պոլիս հասած ըլլալով, կը գտնուի Ս. Ղ. և Եազմաճեան գրատունը՝ Եէնի-ճամի Զիլինկիրլէր ճատտէսի թիւ 2, և ուրիշ գրավաճառաց քով։ Գին 2 ֆրանք։

Ամբողջ գործը չորս կամ հինգ հատորէ պիտի բաղկանայ։

—

ՀԱՄԱՌՕՏ
ԸՆԴՀ. ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ
ԴՊՐՈՑԱՑ ՀԱՄԱՐ ՀԻՆ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ
Կաթոլիկոսաց, Յունաց, Հասմէյեցոց և Հայոց

ՄԱՍՆ Բ։

Յեղինեց Մ. Մամուրեան

Այս ընտիր և ամենակարեւոր դասագրքին Բ. մասը, որ 40 երեսէ կը բաղկանայ, աւարտած և Պոլիս հասած ըլլալով՝ կը ծախուի Եէնի-ճամի Զիլինկիրլէր ճատտէսի թիւ 2 Ս. Ղ. և Եազմաճեան գրատունը, և ուրիշ գրավաճառաց քով։ Գին 2 ֆր. 50 սանդիմ։

—

ՏԵՂԵԿԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ՀԱՅՈՑ ԳԱԹԹԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ
ՈՐՔ

Ի Մոլսօ-Վալտէա, Հոնդուրաս և Է Լէհոսոան

Ֆօքչան տպեալ այս կարեւոր երկասիրութիւնը՝ որ ամեն հայու ուշադրութեամբ ընթերցման արժանի է, կծախուի մայրաքաղաքիս բոլոր գրավաճառաց խանութները, 3 հինգնոց թղթադրամի։

—

ԱՌ ԱՐԵԳԱԿՆ

ՄԵԾ ՏՈՒՆ ԴԵՂԱԳՈՐԾՈՒԹԵԱՆ
ԵՒ ԴԵՂՕԷԻՑ
Վ. ԾԱՆՆԻ

Բերա Մեծ փողոց Աղաճամի թիւ 77

ԵՒ

Կ. Պոլիս Կամուրջի հրապարակը թիւ 1—2

Եւրոպիոյ առաջին գործարանաց հետ յարաբերութեամբ կապուած, և իւր դեղորէից ընտրութեամբն և գնոց չափաւորութեամբ հրաչակուած։

Մակի մթերանոց անուանի Հ. Նէսթլէ քիմիագէտին շինած Ֆն լաֆռնէն, որոքիրիկ ոչ տղայոց, տկար կազմ ունեցող և հիւանդուեթնէ ապաքինելոց միակ սննդարար ուտելիքէն համայն Եւրոպիոյ մէջ ընդունուած և ամեն գըլխաւոր բժշկաց հաւանութիւնն ստացած։

Հոն կը գտնուի նաև.

Քոտֆ (մատակի խմորեալ կաթ) որ մեծ համբաւ ունի Եւրոպիոյ մէջ և շատ կը փնտրուի։

Սէ-լֆոռ դը Քինին, զուտ և մաքուր, Բէլթիէ, Տիւպօսք, Ժօպսթ և Էվանս Լէղէ ճարտար քիմիագէտներէն պատրաստուած։

Զկան խ-ղ, զուտ, Քրիսթիանայի Բէթիկեր Մէլէրի գործարանէն ելած։

Եղերդի (հինտիպա) խոհոնէ, Լուտվիսպուրկի Հ. Ֆրանք գործարանէն ելած ստամոքսի ուժ տուող և ախորժակ բացող՝, որ հասարակ խահուէի հետ խառնելով՝ գինը մեծապէս կիջեցնէ՝ առանց համն ու հոտը փոխելու։

Արոսէսոպական սարոյց ամեն ժամու մէջ։

Տէ-ֆէնի ղոռ, մազերու անվրիպելի ներկ։

PILULES HOLLOWAY
ԴԵՂԱՀԱՏՔ ՀՈԼԼՕՈՒԷԻ

Լեարդի, ստամոքսի, և աղիքներու ամեն տեսակ անկարգութեանց համար խիստ ընտիր է սոյն դեղահատը, նաև ջղային տկարութեան, ուժաթափութեան և տխրութեան համար. կը ջնջէ և անհետ կընէ ամեն տեսակ անչափաւորութեանց հետքերը։ Արտի և երիկամանց վրայ օգտակար ազդեցութիւն մ'ունի. արիւնը մաքրելով նոցա խանգարեալ վիճակը կը կանոնաւորէ, և գրգռելով կենսական գործարանները կը զօրացնէ։ Իւր դեղական մեծ ազդեցութեամբը սրտախառնութիւն, կուծուութիւն, մաղձային հիւանդութիւններ, որովայնի մէջ լեցուած կաղեր, գլխի ցաւեր կը վանէ. մարսողութիւնը կը շփաւորի, և մարմինը մաքրուելով բոլոր այն աղտեղութիւններէ՝ որ շատ անգամ զանազան հիւանդութեանց սկզբնապատճառ կըլլան, առողջ, ուժեղ, և բնական դիրքը կզգենու։

ONGUENT HOLLOWAY
ՍՊԵՂԱՆԻ ՀՈԼՕՈՒԷԻ

Մորթային հիւանդութիւնք և վերք բուժելու մասին ունեցած պալսամական յատկութեանցը չհաւասարիր բնաւ ուրիշ դեղ մը. հին կամ նոր թունաւոր վերքեր, ուռեցք, քաղցկեղ (չիրիփէնչէ), սրունից և ստեանց վերքեր կամ բոլորովին կանցնին և կամ կլաւանան. օգտակար է նաև հարբսելի, հազի, սրտի բարտիման, մանաւանդ օդացաւ (եէլ) ըսուած հիւանդութեան։ Իւր կազդուրիչ և զօրաւոր ազդեցութեամբը խոյլ (սըրաճա) հիւանդութեան ապականիչ զօրութիւնը ի'նչ աստիճան որ ըլլայ՝ կը դիմագրաւէ։

Այս դեղերուն գործածութեան եղանակը նշանակուած է իւրաքանչիւր տուփի վրայ, որ կը գտնուի ամեն դեղավաճառներու քով, և մասնաւորապէս Պահէ-դափու Թաշ խանի կողմերը Պ. Գասապեանի դեղարանը՝ Ն. 7՝ կը ծախուի։

Աւելի առնել ուզողը կը հրաւիրուի առ հեղինակն տոքթոր Հոլլօուէ ի Լոնտոն Ոքսֆորտ փողոց թիւ 533։

ՊԱՏՄԱՆՔ ՓՈՒՆՋԻ

1.—Փունջը ՁՈՐԵՔՇԱԲԹԻ և ՇԱԲԱԹ օրերը կը հրատարակուի։

2.—Տարեկան բաժանորդագինն է միայն չորարծաթ մէճիտ՝ կանխիկ վճարելի թէ՛ մայրաքաղաքիս և իւր արուարձանաց և թէ գաւառաց համար։

3.—Վեց և երեք ամսոց համար ալ բաժանորդ կընդունուի։

4.—Տեղական ու գաւառական թղթատարութեան ծախքը խմբագրութիւնը պիտի վճարէ

5.—Հատը 40 փարայ է, և կը գտնուի ամեն Հայ գրավաճառաց խանութները և ձեռքէ։ ծախողներու քով։

6.—Ծանուցման տողը 3 ղրուշ է մէկ անգամի համար։ Աւելի ածան կըլլայ աւելի անգամներու համար։

7.—Խմբագրութեան վերաբերեալ որ և է գիր ուղղելի առ Տնօրէն-Տէր Հ. Ս. Ալաճաճեան, Կ. Պոլիս Ալաճա-Համամ Խալիլ խան միջին յարկ թիւ 19։

ՏՆՕՐԷՆ ԵՒ ՏԷՐ
Հ. Ս. ԱԼԱՃԱՃԵԱՆ

ՊՏԱԳՐ. Ս. Ղ. ՊԱՐՏԻԶՊԱՆԵԱՆ ԵՒ ԸՆԿԵՐ
Բիզա փաշա խան թիւ 3